

Пристосування організмів до періодичних змін умов середовища

Природознавство 5 клас

Фронтальне опитування

- Що таке середовище життя?
- Які середовища життя вам відомі?
- Які чинники впливають на живі організми?

а

б

в

Мал. 150. Середовища життя організмів:
а — наземно-повітряне; б — водне; в — ґрунтове

Проблемне запитання

- Чому в багатьох деревах і чагарників буває листопад?

Світлофор

- На організми впливають світло, тепло, вологість.
- Для утворення органічних речовин зеленим рослинам необхідна вода.
- На добре освітлених Сонцем місцях ростуть світлолюбні рослини.
- Жоден організм на Землі не може жити без води.
- Головним джерелом тепла і світла на Землі є Місяць.
- Поверхня Землі отримує однакову кількість тепла і світла.
- При зміні дня і ночі змінюється освітлення і температура повітря.
- Одні тварини ведуть денний спосіб життя, інші – нічний.

Мікрофон

- Назвіть основні умови існування організмів.
- Що таке середовище життя?
- Що таке чинники середовища життя?
- Чому організмам необхідне світло?
- За який час Земля здійснює повний оберт навколо своєї осі і навколо Сонця?
- Які зміни відбуваються в навколишньому середовищі в зв'язку з рухами Землі?

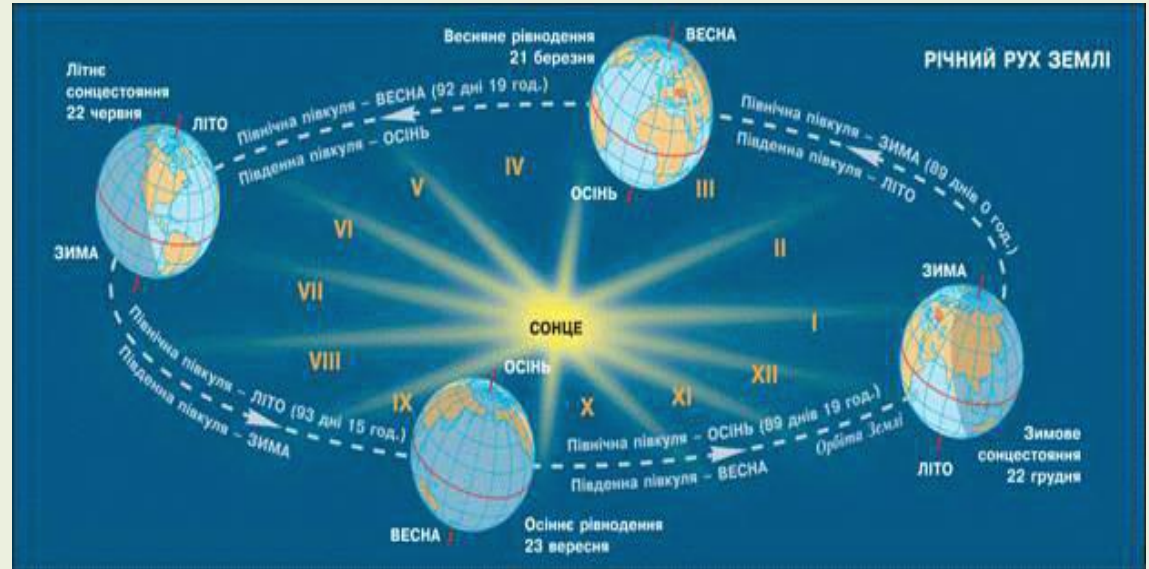

Періодичні зміни умов середовища

- Зміни, що повторюються в навколишньому середовищі з дня на день, з року в рік через певні проміжки часу (періоди), називають **періодичними**.
- У природі нашої країни протягом року змінюються кількість надходження сонячного світла і тепла, температура повітря, опади. Змінюються відповідно пори (сезони) року — весна, літо, осінь, зима. Такі зміни називаються **сезонними**.
- Щодоби відбувається зміна дня і ночі. Такі зміни називаються **добовими**.

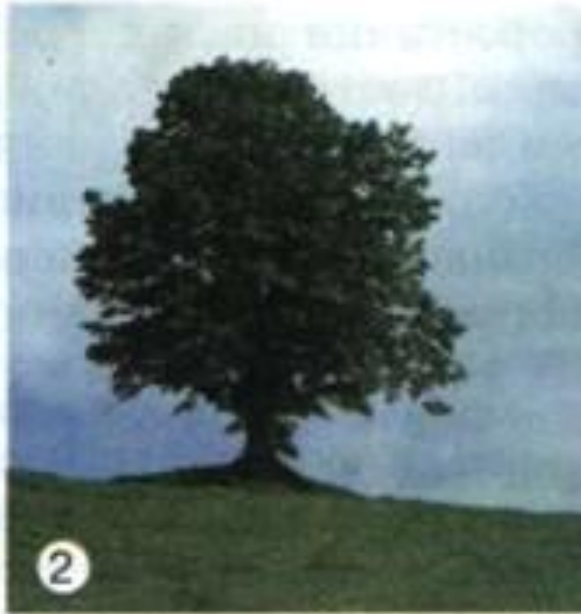
Періодичні зміни умов середовища

- **Висновок.** Періодичні зміни умов середовища пов'язані з рухом нашої планети навколо Сонця та навколо своєї осі.

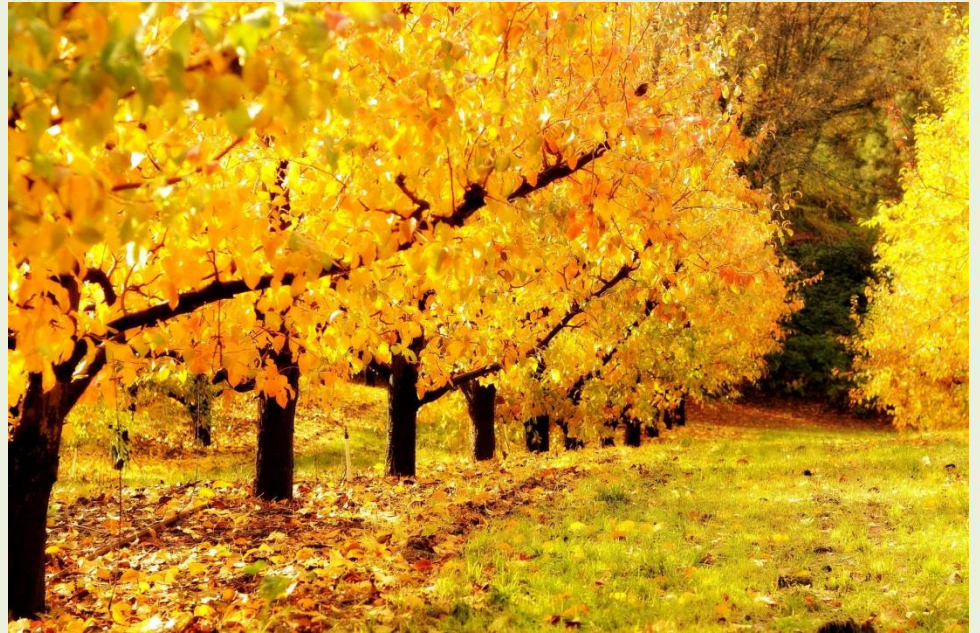
Пристосування рослин до періодичних змін умов середовища

1 – рослина навесні; 2 – рослина влітку; 3 – рослина взимку

Листопад

Листопад – біологічне явище скидання деревами листя на зиму.

Листопад – дуже важливе пристосування рослин до умов зими.

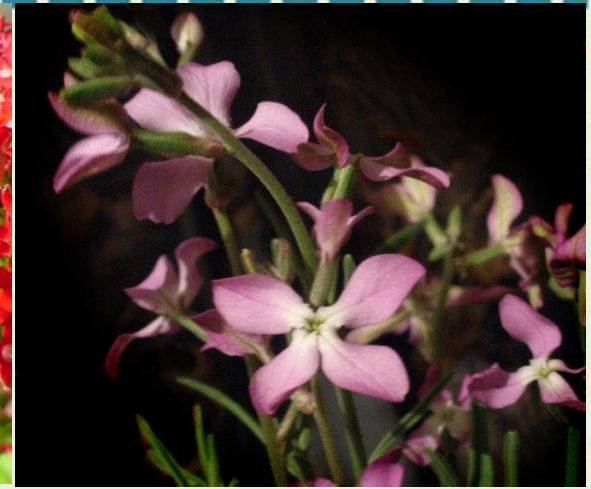
Пристосування рослин до періодичних змін умов середовища

Ялина і сосна легко переносять узимку тимчасову нестачу води. Хвоя випаровує її набагато менше, ніж листки листяних дерев

Пристосування рослин до періодичних змін умов середовища

- Також рослини реагують на періодичні добові зміни (добові ритми).
- Добові ритми — це пристосування рослин до зміни погодних умов довкілля впродовж доби: вологості, освітленості, температури

Пристосування тварин до періодичних змін умов середовища

Одні тварини пристосувалися до активного життя вдень, інші — вночі

Пристосування тварин до зими

Перелітні птахи здійснюють довготривалі перельоти на великі відстані (шпаки, ластівки, солов'ї, дикі гуси, лелеки, журавлі, лебеді)

Пристосування тварин до зими

Кочові птахи переміщуються на незначні території у пошуках їжі (синиці, сойки, болотяні сови, дятли)

Пристосування тварин до зими

Осілі птахи не залишають свого місця існування і перезимовують там, де й живуть (горобці, голуби, сороки, ворони, граки)

Пристосування тварин до зими

Зимова сплячка. Їжак та борсук з осені до весни перебувають в облаштованих норах, а бурий ведмідь — у барлозі.

Пристосування тварин до зими

Поява підшерстку, зміна забарвлення хутра.

Заповніть таблицю

Пори року	Зміни	
	у рослин	у тварин
Весна		
Літо		
Осінь		
Зима		

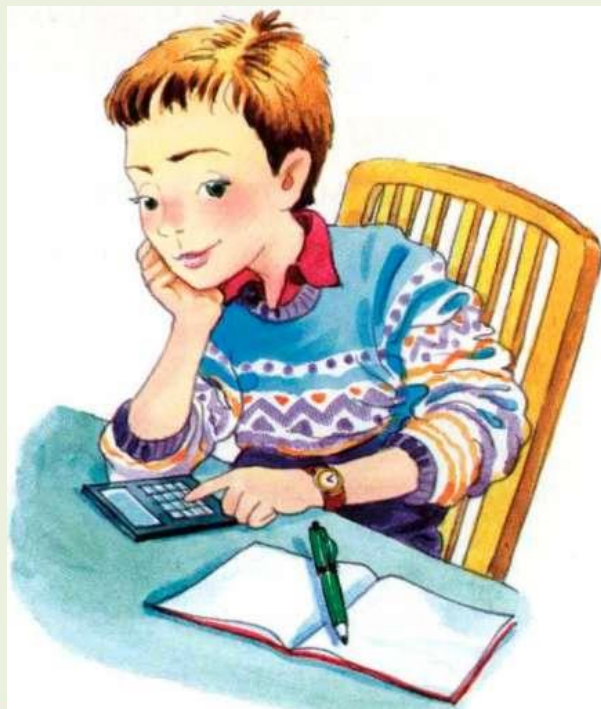
Робимо висновки

- Зміни, що повторюються в навколишньому середовищі з дня на день, з року в рік через певні проміжки часу (періоди), називають **періодичними**.
- Періодичні зміни умов середовища пов'язані з рухом нашої планети навколо Сонця та навколо своєї осі.
- Рослини пристосувалися до скорочення або збільшення світлового дня, зниження або підвищення температури повітря і ґрунту, кількості вологи та ін.
- Пристосуваннями тварин до добових змін умов середовища є різна активність у світлу й темну пору.
- Пристосуванням тварин до сезонних змін умов середовища є сплячка, переліт птахів, накопичення під шкірою жиру, поява підшерстку і пуху, зміна забарвлення тощо.

Домашнє завдання

- Опрацювати параграф підручника 43.
- Підготувати питання за темою уроку для «Чомучки», записати їх на окремих папірцях

Дякую за увагу!

